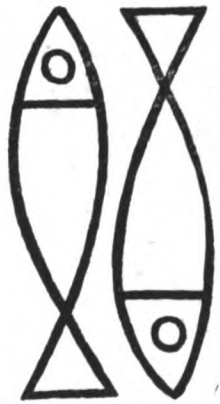

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

Ontegenzeggelijk Pinksteren!

„en als Hij komt zal Hij de wereld overtuigen van zonde en van gerechtigheid en van oordeel“.

(Joh. 16 : 7b-11)

Naarmate de gemeente van Christus meer geïnteresseerd raakt in zichzelf en haar belangstelling gaat richten op eigen geloofsbeleving en heiligheids-ideaal, krijgt zij minder oog voor haar eigenlijke wereld-taak.

Men kan dat o.m. constateren aan de associaties die het woord „wereld“ bij haar wekt. Voor de een is „de wereld“ zonder meer het afschrikwekkend toneel van zedelijke ontaarding en goddeloosheid (dans, bioscoop, moderne lectuur enz.); men dient zich daarvan verre te houden, en zichzelf onbesmet van de wereld te bewaren (vgl. Jac. 1 : 27). De ander echter denkt bij „de wereld“ onmiddellijk aan al die mensen die Christus nog niet kennen (vgl. Ef. 2 : 11, 12) en diens eerste reactie is: dat zijn de mensen, waar wij met het evangelie op af moeten!

We stellen deze twee mogelijkheden niet als dilemma. Wel willen we er de aandacht op vestigen dat de komst van de H. Geest in de H. Schrift althans primair in verband wordt gebracht met de taak die aan de kerk wordt opgedragen: de verkondiging van het evangelie aan de ganse wereld.

In verband met die taak staat in **Lucas'** beide boeken centraal de belofte van de H. Geest als „de kracht uit den hoge“ (Luc. 24 : 48), zoals blijkt uit de recapitulatie in Hand. 1 : „... maar gij zult **kracht** ontvangen, wanneer de **H. Geest** over u komt, en gij zult mijn getuigen zijn te Jeruzalem en in geheel Judea en Samaria en tot het uiterste der aarde“ (vs 8). Onder die belichting wordt ons dus in Hand. 2 v.v. beschreven de uitstorting van de H. Geest en wat er dan verder gaat gebeuren. Dank zij deze „kracht uit den hoge“ kan dat handjevol mensen een effectief begin maken met zijn wereld-taak.

Maar ook volgens het evangelie van **Johannes** heeft Jezus een direct verband gelegd tussen de komst van de H. Geest en het getuigenis aangaande Jezus in de wereld. De H. Geest is geen geschenk aan de kerk zonder meer, enkel om zich in het bezit daarvan te verlustigen; Zijn komst is geen doel in zichzelf, maar dient het doel der evangelieverkondiging, der „overtuiging“ of „weerlegging“ (vgl. 1 Cor. 14 : 24). Jezus kondigt Hem dan ook aan als „Parakleet“, dat is niet zozeer Trooster als wel „zaakbezorger“.

Zaakbezorger — voor wie?

Zien we het goed, dan primair zaakbezorger voor Jezus zélf! En in zoverre als de zaak van Christus de zaak der gemeente is geworden, ook-secundair voor de kerk.

Het gaat bij de komst van de H. Geest om het getuigenis van Jezus: wanneer de zaakbezorger komt... zal deze van Mij getuigen. Dat raakt ook de kerk, aanvankelijk de ooren ooggetuigen: en gij moet ook getuigen, want gij zijt van het begin aan met Mij (Joh. 15 : 26, 27, vgl. 1 Joh. 5). De Geest instrueert daarom deze oor- en ooggetuigen: maar de Zaakbezorger, de Heilige Geest... die zal u alles leren en u te binnen brengen al wat Ik u gezegd heb (Joh. 14 : 26).

Daarom wordt dit getuigenis geen **nieuwe** leer, geen **andere** boodschap dan zij van Jezus gehoord hadden: „... want Hij zal niet uit Zichzelf spreken, maar al wat Hij hoort, zal Hij spreken... Hij zal **Mij** verheerlijken, want Hij zal het uit het mijne nemen en het u verkondigen“ (16 : 13-15).

Het is en blijft dus het getuigenis aangaande Jezus Christus: de „pinksterpreken“ (Hand. 2 vv.) staan er vol van, evenals heel het N. Testament vol staat van wat in Christus tot stand is gekomen. Want dit getuigenis is later in de H. Schrift neergelegd. Het vormt „het fundament van apostelen en N. Testamentische profeten, terwijl Jezus Christus zelf de hoeksteen is“, en op dit fundament wordt de gemeente gebouwd (Ef. 2 : 20 v.v.).

Om Zaakbezorger van Jezus te zijn is de H. Geest uitdrukkelijk tot de discipelen, tot de gemeente **gezonden** (Joh. 14 : 26; 15 : 26; 16 : 7) gelijk deze discipelen op hun beurt gezonden, apostelen, worden (20 : 21 v).

Dit getuigenis aangaande Jezus zal van een uitzonderlijk indringende kracht zijn: en als Hij komt, zal Hij de wereld „overtuigen“... (16 : 8). Het hier voor „overtuigen“ gebezigde griekse woord, vinden we terug in de naam eleuchtiek, de naam van een onderdeel der theologische wetenschap. Een vak dat wel wordt ondergebracht bij de zendingswetenschappen, en zich, naar Abram Kuyper's voorstel, moet bezighouden met de pseudo-religies van heidenen, joden en mohammedanen.

Maar eigenlijk wordt hier gesproken van de taak van heel de kerk, die daartoe bekwaamd wordt door Jezus' zaakbezorger: „... Ik zal Hem tot u zenden en Hij zal de wereld overtuigen van zonde en van gerechtigheid en van oordeel. De indringende kracht van dit getuigenis ontleent de kerk dus aan Hem, en niet, bijv. aan eigen denkkraft.“

Dit „overtuigen“ onderstelt dat er „tegenspraak is“. Van het begin af aan is deze tegenspraak tegen Jezus voorzeggd, blijkens het woord van Simeon: deze is gesteld... tot een teken dat weersproken wordt... (Luc. 2 : 34). Deze tegenspraak is echter geen vorm van al dan niet beminnelijke discussie — in wezen is het een zich tot het uiterste verzetten, desnoods met geweld (vgl. Luc. 21 : 15) of vuige laster (Hand. 13 : 45). Het is wat Jezus heeft ondervonden bij zijn leven en aan het kruis: de - in de daad van kruisiging, van hoon en laster omgezette - tegenspraak van de zondaren (Hebr. 12 : 3). Het is het boosaardig verzet der zonde, gedirigeerd door Satan. Het verzet, de tegenspraak waarop de H. Geest - en dus de kerk - straks stuit, te beginnen in Jeruzalem, en in geheel Judea, en in Samaria en tot het uiterste der wereld. Is niet de gekruisigde Jezus de Joden een ergernis en de Grieken een dwaasheid?

Tegenover deze door Satan georganiseerde bittere haat, tegen dit door-en-door zondig en boosaardig verzet komt de Geest, Christus' zaakbezorger te staan. En Hij zal de wereld **overtuigen** van zonde, gerechtigheid en oordeel. Overtuigen - niet in de zin van „met bijv. logische Gods bewijzen omverredeneren en schaakmat zetten. Maar veeleer de tegenspreker in zijn boosaardige haat en verdorvenheid **ontmaskeren**“ (vgl. Ef. 5 : 11), hem aan de kaak stellen, de mond snoeren; hem zó in het licht stellen met z'n laster en verzet, dat hij eenvoudig niets meer terug zeggen kan, omdat zijn ware aard en bedoelingen onthuld zijn; hem willens of onwillens tot erkenning brengen van zijn „ongelijk“, door de onweerlegbare feiten, de onloochenbare bewijzen, zodat „ontkennen“ niet meer helpt, en er geen „ontkomen“ meer aan is.

Op drie punten zal Jezus' zaakbezorger „de wereld overtuigen“:

1. Op het punt van **zonde**: omdat zij in Mij

niet geloven. Jezus was zelf de enige, die op het punt van zonde niet te overtuigen, te ontmaskeren was, Joh. 8 : 46! Niemand, ook Pilatus niet, kon enige schuld vinden „in dezen mens“. Wanneer Hij dan toch tot het kruis veroordeeld wordt, is dat op valse, nog wel godsdienstige aanklachten. De H. Geest zal de „kruis-Hem-roepers“ ontmaskeren als mensen, die geen enkele andere reden hadden om Jezus te kruisigen dan **hun eigen ongeloof** (vgl. Joh. 8 : 45)! Wat valt er in de wereld ooit in te brengen tegen Jezus, de openbaring van Gods genade en waarheid (1 : 14), dan het zondig, boosaardig verzet van het niet-willengeloven?

2. Op het punt van **gerechtigheid**: omdat Ik heenga tot den Vader en gij mij niet langer ziet. Slechts met behulp van een lasterlijke leugen (Mt. 28 : 13), tegen beter weten in (Mt. 27 : 63), en grof geld (28 : 12) konden de Joden Jezus blijven(d) doodverklaren (27 : 15). Slechts met geweld (Hnd. 4 : 1; 5 : 17 v.v.), bedreiging (4 : 21), geseling (5 : 40), laster (6 : 12, 13) en moord (7 : 57), konden zij proberen Jezus dood te zwijgen - tegen beter weten in (4 : 14-16; 7 : 54); en in dit laatste (tegen beter weten in) ontmaskert de Geest hen in hun onverbloemde haat (7 : 57). Maar het feit loochenen dat Jezus is opgestaan en tot den Vader is gegaan, kunnen zij niet. Hoogstens kunnen zij er hun oren voor dichtstoppen (7 : 57). Wie er de „preken op na leest in Handelingen, wordt almaar geconfronteerd met Góds gerechtigheid: Jezus, dien niemand van zonde kon overtuigen, is door den Vader opgewekt en door Gods rechterhand verhoogd (2 : 32, 33; e.a.). God heeft récht gedaan - en eens te meer wordt de zondaar in zijn boosaardig verzet ontmaskerd. Door Gods gerechtigheid!

3. Op het punt van oordeel: omdat de overste dezer wereld geoordeeld is. Satan is een realiteit in dit goddeloos bedrijf van zonde en ongeloof. Zelfs zo'n realiteit dat Jezus den Joden verklaart: „... gij kunt mijn woord niet (aan)horen; gij hebt den duivel tot vader, en wilt de begeerten van uw vader doen. Die was een mensenmoorder van den beginne en staat niet in de waarheid... want hij is een leugenaar en de vader der leugen (Joh. 8 : 43, 44). Met de macht van deze leugenaar hangt hun ongeloof samen (8 : 45). Hij legt beslag op de mensen, hij is de overste dezer wereld. Er schuilt ook iets duivels in ongeloof, Maar het is tot een crisis gekomen en de beslissing is gevallen: de overste dezer wereld is geoordeeld - hij is niet alleen ontroond, uit de hemel gevallen (Luc. 10 : 18), maar zelfs ontwapend en aan Jezus' zegekar gebonden (Col. 2 vers 15). Het is uit met het schijnbaar onoverwinnelijk rijk der duisternis. Het is gedaan met de opperheerschappij van de overste dezer wereld. Hij zal Jezus niet voor een tweede maal **metterdaad** (vgl. Hebr. 6 : 6) kunnen laten kruisigen. Jezus is overwinnaar - en Hém is gegeven alle macht in hemel (Op. 12 : 7 v.v.) en op aarde: uit alle geslacht en tong en taal en natie vergadert Jezus zich een gemeente, ten eeuwigen leven uitverkoren. Door zijn Géést, Zijn zaakbezorger, en Woord. De overtuigende bewijzen zijn er — ja, de gemeente van Christus zelf, levend uit het ware geloof, verlost van de heerschappij des duivels, is daarvan het levend, onweerlegbaar bewijs. Het is nu on-tegenezeggelijk Pinksteren! Jezus haalt de oogst binnen, alle eeuwen door. En satan is de verliezende, de verslagen partij.

Met dit „overtuigend“, onweerlegbaar getuigenis komt de Geest, Jezus' zaakbezorger, door het Woord, door de kerk, tot de wereld. Tot een wereld, die, nog altijd, nieuwe verwijten God in de oren schreeuwt. Die, ook nog

in onze dagen, Hem beschuldigt van liefdeloosheid en kille ongenaakbaarheid. Die grommend zich keert tegen God en zijn kerk, die kerk van geestelijke opiumschuivers (Karl Marx) en cultuurverkrachters. Wat zullen wij op al deze — en andere — dingen zeggen? Het evangelie is het enige en het afdoende antwoord. Dat hebben we te brengen. In de zekere wetenschap dat Jezus' zaakbezorger met ons is, sinds Pinksteren. In het vaste geloof, dat Hij de wereld zo overtuigt van zonde en van gerechtigheid en van oordeel. Zó overtuigend, dat er geen ontkennen aan is, zelfs al stond de „preekstoel” in de gevangenis (Luc. 21 : 15; zie contact), al ware de gemeente geboeid — het Woord van God is niet geboeid (2 Tim. 2 : 9). Op dat overtuigende, onwerlegbare getuigenis van Jezus' zaakbezorger is slechts tweërlei antwoord mogelijk:

óf de haat en het ongeloof worden er door aangewakkerd tot een vreselijke, maar in wezen machteloze woede (vgl. bijv. Hnd. 7 : 54-57), zodat men, indien het mogelijk ware — des néén, God-dank! — Christus wederom zou kruisigen en tot een bespotting maken (vgl. Hebr. 6 : 6); also een lasterend tegen-spreken van de H. Geest, tegen beter weten in (Math. 12 : 31, 32),

óf het antwoord van o.m. Jezus' moordenaars op de dag, dat Jezus' zaakbezorger aanving te getuigen. toen zij dit hoorden, werden zij diep in hun hart getroffen, en zij zeiden tot Petrus en de andere apostelen: wat moeten wij doen, mannen broeders? Maar dan blijkt het getuigenis van de Geest „overtuigend”

van zonde, gerechtigheid en oordeel, toch waarlijk evangelie-de enige troost, het wonder van Gods genade en waarheid: bekeert u, komt tot andere gedachten inzake Jezus de Christus, tot vergeving van uw zonden, en gij zult de gave des Heiligen Geestes ontvangen. Want u komt de belofte toe en uw kinderen, en allen die veraf zijn — zovelen als de Here, onze God er toe (bij) roepen zal!

En met nog meer andere woorden getuigde hij.....

Zij dan, die Zijn Woord aanvaardden, lieten zich dopen, en op die dag werden ongeveer **drieduizend** zielen toegevoegd.

Het is on-tegenzeggelijk **Pinksteren**.

Het is, nog altijd, ontegenzeggelijk Pinksteren. Dank zij de H. Geest, Jezus' zaakbezorger, worden wij gered. Wij en onze kinderen.

Dat is ons beloofd.

Maar laten wij ons haasten.

Op weg gaan met het Woord.

Het „overtuigende” Woord.

Opdat de wereld wéte van zonde, gerechtigheid en oordeel.

Opdat — God geve: nog velen de zaligheid mogen beërven.

Het ligt niet aan de Geest.

Het ligt niet aan Zijn Woord?

Het ligt toch soms — God verhoede dat — niet aan ons?

Breukelen

Postma

(Ongecorrigeerd)

INHOUD:

Ontegenzeggelijk Pinksteren	E. R. P.
Gods grote daden door Abram	E. R. P.
Over schorsing en afzetting	C. V.
Op bezoek bij de kerk der Waldenzen	P. G.
Het Roomse Spanje	J. M.
Zieleslaap, een oeroude doperse dwaling	P. A. H.
Kerkelijk leven	G. V.
Uit de diepten roep ik tot U!	C. V.
Persschouw	
Ingezonden	
Kerknieuws	

Gods heilbrengend handelen kan geen enkele wetenschap. Het eigenlijke verhaal van Gods grote daden blijft in wezen onafhankelijk van de mate van kennis, die wij gaandeweg, dank zij welke wetenschap dan ook, bezitten aangaande taalgebruik, historische achtergrond, data van gebeurtenissen en wat verder ook maar door enige wetenschap kan opgehelderd worden.

Gaan we zo de historische gedeelten van de bijbel lezen, dan kunnen we dus beginnen bij elk hoofdstuk ons de vraag te stellen: wat heeft **God** hier gedaan? Eigenlijk moeten we onszelf hier al in de rede vallen, want de indeling in hoofdstukken en verzen is niet van de bijbelschrijvers afkomstig, maar werd pas in de dertiende eeuw na Christus aangebracht. Deze indeling is wel handig, maar vaak ook erg willekeurig en soms onjuist. We doen daarom het beste, ons er al lezend niet te veel van aan te trekken.

In bepaalde gevallen doen we dan de verrassende ontdekking, dat de schrijver zelf al een bepaalde indeling heeft aangebracht. Al moet er direct bij gezegd worden, dat in diverse gevallen deze indeling in de meeste vertalingen amper weer is terug te vinden. Als voorbeeld noemen we het boek Genesis, dat behalve een inleidend gedeelte, een soort opschrift (Hfdst. 1 : 1 tot 2 : 3), uit tien „hoofdstukken” bestaat, die respectievelijk beginnen bij 2 : 4; 5 : 1; 6 : 9; 10 : 1; 11 : 10; 11 : 27; 25 : 12; 25 : 19; 36 : 1; 37 : 2. Al deze stukken beginnen met het zinnetje: dit is de tôledôt van..... (zoiets als „de ontwikkeling van.....”; dit „sleutelwoord” is heel moeilijk weer te geven).

Het „hoofdstuk” waarvan we een gedeelte willen lezen, is dat van de „tôledôt” van Terah. Eigenlijk begint dat in Gen. 11 : 27, maar terwille van de leesbaarheid van deze artikelen nemen wij de draad op bij 12 : 1, dus bij wat de N. Vert. plaatst onder het opschrift: De roeping van Abram.

In de voorgaande verzen heeft de schrijver a.h.w. het toneel in gereedheid gebracht. Met de daar verstrekte gegevens kunnen we het vervolg begrijpen. Die gegevens zijn volstrekt onvoldoende voor elke mogelijke vorm van geschiedschrijving; behalve voor de beschrijving van het doorlopend verhaal van Gods grote daden. In dit raam laat de schrijver zien, hoe Hij, die alle dingen werkt naar de raad van Zijn wil, voortgang maakt met de wederherstelling aller dingen, door in te grijpen in de tot op dat ogenblik normale gang van zaken in Terah's „huis”, en Abram een afzonderlijke bestemming te geven. Want na de vermelding van Terah's dood, waardoor dus de plaats van „vader” (wij zouden zeggen: stamhouder) vacant is geworden, horen we hoe de HERE Abram geboden heeft zijn land, zijn maatschap en zijns vaders huis te verlaten. Anders gezegd: de HERE gaat Abram losbreken uit zijn land, uit zijn familie-kring en uit zijns vaders huis.

Dat betekent automatisch, dat Abram tot op zekere hoogte vreemdeling gaat worden in een vreemd land, waar hij rechteloos en onbeschermd zal zijn, zonder op hulp van zijn familie te kunnen rekenen.

’t Betekent óók, dat Abram niet als (kenne-lijk, zie Hfdst. 11) Terah's oudste zoon het „huis” en daarmee de traditie van „vader” Terah gaat voortzetten. Het zou normaal geweest zijn wanneer Abram nu de plaats van Terah had ingenomen, na diens sterven (Hand. 7 : 4). Dan ware „het huis van Terah” het „huis van Abram” geworden, en de leden van dat „huis” zouden voortaan van „vader” Abram hebben gesproken.

Breukelen

E. R. Postma

Gods grote daden door Abram

Ligt het nu niet heel erg voor de hand op de vraag naar de feitelijke inhoud en tendenz van de H. Schrift, te antwoorden: de bijbel verhaalt **Gods** daden nader: hij vormt het ene, doorlopende verhaal van wat **God** gedaan heeft en doet om de door hem geschapen, in zonde gevallen mens uit de heerschappij van de duivel te verlossen, met als doel: de wederoprichting aller dingen (Hnd. 10 : 6), d.i. met het doel alles weer in zijn oorspronkelijk goede en glorieuze toestand terug te brengen?

Presenteert de H. Schrift zichzelf niet zo, door in de allereerste zin mee te delen wat **God** gedaan heeft: in den beginne schiep God de hemel en de aarde. . . . Het zijn **Gods** grote daden, die de Israëliet zijn kinderen moest inprenten, Deut. 6 : 20-25, vgl. 6 : 4-9. Wanneer de dichter van Psalm 78 in overeenstemming daarmee een „leerdicht” gaat schrijven, we zouden bijna zeggen: catechisatie gaat geven (vs. 1-7) over een deel van Israëls geschiedenis, dat is over een deel van de bijbel!, dan zet hij boven zijn verhaal het volgende opschrift:

„Wij willen vertellen aan het volgend geslacht **des HEREN** roemrijke daden, zijn kracht en de wonderen die **Hij** gewrocht heeft” (vs. 4).

En dát is het ook wat vanaf de Pinksterdag aan alle volken gepredikt is: wij horen hen in onze eigen taal van **de grote daden Gods** spreken (Hand. 2 : 11).

Zo wordt waarlijk het evangelie verkondigd, **Gods** goede boodschap.

Natuurlijk figureren in dat verhaal van wat God gedaan heeft dan ook allerhande mensen volken, landen, toestanden, zeden, gewoonte enz., maar slechts in zoverre als ze te maken hebben met Gods grote daden. Daarom blijft ook heel veel over deze volken en landen en mensen verzwegen in de bijbel, en dat zonder aan (het verstaan van) het eigenlijke verhaal ook maar enige afbreuk te doen! Wat Van Andel eens schreef n.a.v. Israëls historie, geldt in feite van heel de wereldgeschiedenis, van de schepping (Gen. 1) tot het herstel van alle dingen (Op. 22): „(zij) wordt ons slechts in zoverre verhaald als zij samenvalt met de heilsdaden Gods; waar God Zijn arm terug trekt, houdt ook deze historie haar pen in”.

Zo bezien is de H. Schrift inderdaad een eenheid. En zo is zij ook compleet. Zij deelt „Gods heilsdaden”, liever nog het ene heilswerk Gods mee, van het begin tot het eind: Gods ontfermende bemoeienis met de — door Hem als Zijn beeld geschapen, maar in zonde en in de handen van satan gevallen — mens.

De H. Schrift geeft de beschrijving van dit heilswerk Gods ook **ten bate van** die gevallen mens. Het volledige verslag van **deze** daden Gods. Niet van andere. Dat is te zeggen: ook andere werken Gods worden wel vermeld, zoals schepping, onderhouding en regering van alle dingen. Maar deze komen slechts zijdelings, indirect en vooral ook **onvolledig** ter sprake. Daarom kan bijv. in de dogmatiek wel een hoofdstuk opgenomen worden over de schepping of over de engelenwereld. Maar het staat bij voorbaat vast, dat zo'n hoofdstuk altijd onvolledig zal zijn bij gebrek aan voldoende gegevens. De H. Schrift spreekt er slechts over in zoverre het met dat andere heilswerk Gods te maken heeft en daarvoor van belang is.

Wat weten wij bijv. over de hemel? Of over de zondeval in de engelenwereld? Deze dingen raken ons wel — denk maar aan het optreden van satan vanaf het begin der mensengeschiedenis. Maar wij worden er slechts in zoverre over ingelicht als dit alles een rol blijkt te spelen in het ene heilswerk Gods. Het zou dus uiterst gevaarlijk zijn op grond van deze te weinige gegevens afdoende en verstrekkende conclusies te trekken ten aanzien van de betreffende zaken. Heel wat vragen blijven onder de **huidige** omstandigheden onopgelost en **onoplosbaar**. Wij kennen immers slechts **ten dele?**

De H. Schrift is op zichzelf genomen echter compleet — de canon van de bijbelboeken is gesloten. Anders gezegd: het verhaal van Gods heilswerk is met de inhoud van de H. Schrift compleet. Daarmee is zij onafhankelijk van elke wetenschap, ook de theologische, aangezien deze daaraan **geen enkel nieuw heilsfeit kan toevoegen**.

Daarmee zijn de betreffende wetenschappen **niet van onwaarde** verklaard. Slechts wil gewezen zijn op hun **betrekkelijke** waarde. Archeologie, kennis van het grieks en de semietische talen enz. kunnen er veel toe bijdragen — doen dat in feite ook — om allerhande details op te helderen. Ook kunnen de diverse (hulp)wetenschappen van invloed zijn op onze interpretatie van de Schriftinhoud. De archeologie kan, om maar iets te noemen, foutieve voorstellingen corrigeren. De logica kan ons betrappen op denkfouten en onjuiste conclusies. De filosofie kan onze ogen ervoor openen, dat wij voorstellingen in de Schrift indragen, die haar niet eigen zijn maar bijv. van grieks-wijsgerige afkomst.

Maar ook maar één nieuw feit toevoegen aan de reeks van feiten, die deel uitmaken van

Over schorsing en afzetting

Wat betekent de schorsing en afzetting van een predikant?

Daarover schreef ik een jaar of vijf geleden het volgende artikel. Ik neem het weer op omdat de zaak waarover het gaat actueel blijft.

Een van de ernstigste en meest aangrijpende dingen, die in het leven van een kerk kunnen geschieden, is de schorsing of afzetting van een predikant.

Die mag immers volgens de kerkenorde alleen geschieden op grond van „de zonden en grove feiten, die de bedrijver voor de wereld eerloos maken, en in een ander gemeen lidmaat der Kerk der afsnijding waardig zouden gerekend worden”.

Ik herinner me nog levendig wat na de schorsing van Prof. Greijdenus of Prof. Schilder geschiedde. (Het kan ook wel na de afzetting van Prof. Schilder geweest zijn — dat herinner ik me niet precies meer, het feit zelf staat me evenwel nog levendig voor de geest.)

Op een synodevergadering daarna vroeg een lid, of het gevelde vonnis ook niet betekende, dat de betrokkene door zo'n vonnis onder kerkelijke censuur kwam, ja, hem zelfs afsnijdingswaardig maakte. Prof. Ridderbos merkte toen op, dat de synode déze censuur niet kon toepassen, maar dat de synodale tuchtmaatregelen de kerkeraad onder welks opzicht de gevonniste stond, wel véél te zeggen had. En dat hij verwachtte, dat de kerkeraad van Kampen in deze een goed verstaander zou zijn.

Wat Prof. R. zo zei was volkomen juist!

Als een predikant zulke zonden heeft bedreven, dat schorsing of afzetting noodzakelijk zijn, dan spreekt het van zelf, dat de „gewone” censuur ook moet volgen.

Natuurlijk kan men hierover ook anders oordelen.

Namelijk wanneer men leeft uit de pluriformiteitsidee.

Voor wie dat doen zijn de verschillende „kerken” allemaal „kerken”. Ze verschillen alléén in de graad van zuiverheid. En dan kan het best wezen, dat een domine voor de éne „kerk” een beetje te licht of te lastig is, maar dat hij in een andere „kerk” nog heel goed op zijn plaats is en nog heel goed zijn werk kan doen.

In 1926 en 1943 werd het meermalen openlijk gezegd: wij moeten die mannen er uit doen, maar gelukkig is er nog een hervormde kerk! Daar kunnen ze wel terecht.

Het is één van onze vrijgemaakte predikanten overkomen, dat een ouderling hem nà zijn schorsing heel vriendelijk zei: „Kijk eens domine, U blijft mijn broeder. En U preekte en werkte best. Maar, ziet u, in „onze” kerk kunnen we U niet handhaven. U moet, als U zó doet, er bij ons uit!!!

Men huivert als men overweegt wat voor een ding zo'n „onze kerk” in feite is.

Prof. Schilder heeft in de rede, welke hij op de laatste door hem meegemaakte Schooldag hield, over deze zaak aangrijpende dingen gezegd.

Ik zal ze hier citeren.

Sprekend over voortgaande reformatie zei hij:

„V-o-o-r-t-gaand, dat wil zeggen, dat we niet in 1944 begonnen zijn. We hebben niet iets nieuws tot aanzijn geroepen, maar spr. dankt God, dat Hij de eenheid mag vasthouden in zijn werk van vóór 1944 en aan dat werk mag vastknopen, dat werk voortzetten. Wat vóór 1944 in sprekers geest was, dat is er vandaag nog en spr. dankt daar God voor. Spr. wees vervolgens op het zelotisme, dat exclusief is, in het kerkelijke leven en dientengevolge geen goede „zelus”, geen Schriftuurlijke ijver is ten aanzien van de terecht door ons verworpen leer van de

pluriformiteit der kerk in Kuyperiaanse zin.”

Hoe Prof. Schilder dit bedoelde, bleek uit wat hij daarna sprak. Hij zei namelijk: „We denken hier aan de uitroep van een predikant in Amerika, die eigen dogmatische beschouwing bindend wil gaan opleggen aan de Kerk des Heren, en die zijn tegenstanders hierin nu openlijk vraagt: „Why don't you go?”, waarom ga je niet weg, naar een andere kerk waar je het beter naar je zin hebt.

Maar wie zo durft te redeneren maakt van de Kerk, een „genadewinkeltje”, maakt van de Kerk des Heren een privé-aangelegenheid en gaat redeneren: wie niet bij mij kan kopen, gaat maar naar mijn buurman, college-concurrent, zijn genade halen. Wie zo redeneert ziet het wezen van 's Heren Kerk niet meer; hij bedenke, dat hij niet, om zijn „zelus” te kunnen botvieren, mag zeggen: Wie het er niet mee eens is gaat maar naar een „andere kerk”. We zouden hem willen vragen: „Man, waar moet de stakker heen?” Als gij zegt ware Kerk te zijn, de waarheid te hebben, waar haalt ge dan de moed vandaan de arme tobbers, die je niet direkt volgen kunnen, die het niet in alles met je eens zijn, zo gemakkelijk weg te jagen, de woestijn in. Het komt in de praktijk neer op de geesteshouding van de strenge jood, die om des gewetens wille, op sabbath geen vloer wil aanvegen. maar nu een christen dienstmeisje in dienst neemt, die wel de vloer mag aanvegen op zijn sabbath.

Laat ons er voor waken, dat we door ons zelotisme niet de mensen de kerk uitjagen! God wil ons door Zijn Woord en Geest vergaderen en Hij wil geen kerkje, dat we zélf vergaderen, een verzameling van mensen, die „elkander liggen”, die het goed eens met elkaar zijn en die met elkaar knusjes kunnen converseren. De kerk is waarlijk oecumenisch, zo breed als de wereld breed is, waarin we Christus' vergaderwerk moeten eerbiedigen en met blijdschap en zelfverlochening aanvaarden. Spreker ziet het zó: wanneer we de broeder of zuster van ons wegstoten, omdat zij het niet in alle dingen met ons eens zijn, dan kunnen we zeggen: ga naar een kerkje, waar je je beter thuis voelt, maar in werkelijkheid stoten we ze van de kerk weg in de hel! We moeten tot elkander durven zeggen: Man! we staan door Gods genade beiden in Zijn Kerk en blijf dus om 's Heeren wil hier; loop nooit weg!”

Toen Schilder dit gesproken had, waren er hoorders die zeiden: ook Schilder is „weg”.

Zo zei men dat toen.

Maar wie dat zeiden hebben Schilder nooit gekend.

Want dit was de echte Schilder, de man van de ware oecumeniteit. De man die vocht voor een echte kerk; voor de ware kerk; voor de Kerk, waarin Jezus Christus allen hebben wil en waarin *dus ook voor allen plaats is*, die Hem in overderfelijkheid liefhebben; voor de Kerk met een brandend hart en met zachte ogen.

C. V.

(Ongecorrigeerd)

Op bezoek bij de kerk der Waldenzen

(XVIII)

Het is ons thans weer mogelijk, onze artikelen over het leven van de kerken der Waldenzen in verleden en heden te gaan hervatten. Voor de lezer, die met ons de historische draad nog even wil opvatten, verwijzen wij naar ons artikel XVI in het nummer van 28 februari l.l. Wij eindigden toen met de vermelding van de Acte van Turijn, bekend als de Acte van Gratie, die in 1664 werd gesloten en een korte periode van verademing zou inluiden, van geen eigenlijke vrede, want in stilte ging de verdrukking der gelovigen door de Roomse machten voort. Reeds in 1677 drong de pauselijke nuntius bij de nieuwe hertog Victor Amadeus II er op aan, dat hij een felle actie zou beginnen tegen de kettters in zijn gebied. Hij kreeg ten antwoord, dat de hertog niet erover dacht, de Waldenzen die betrouwbare en ijverige burgers waren en nuttig voor het land, het leven zuur te gaan maken. Maar de dreiging bleef en de druk door Rome uitgeoefend om de Waldenzen uit te roeien bleef aanhouden. De periode van rust zou dan ook niet langer dan 20 jaren duren. Wij kondigden een vorig maal dan ook reeds aan, dat dit artikel weer verder zou moeten handelen over het bittere lijden en strijden der Waldenzen, in de jaren, die zouden volgen op deze korte en onzekere periode van betrekkelijke rust.

Het was op 18 oktober 1685, dat Lodewijk XIV, de zonnekoning, een decreet uitvaardigde, waarbij het Edict van Nantes werd herroepen, waarbij eeuwigdurende vrijheid van overtuiging aan de protestanten was gegarandeerd. Het reformatorisch belijden werd buiten de wet geplaatst en verboden. Dit nu had direkte gevolgen voor het leven der Waldenzen in de Valleien. Wat was

namelijk het geval? De vallei van Pragelato en de linker oever van de Chisone behoorden in die tijd tot Frankrijk. In de tijd, waarin in het Italiaanse gedeelte de vervolging fel woedde, was in vroegere jaren dit deel der valleien vaak een toevluchtsoord voor de vervolgte en verjaagde gelovigen geweest. Dat werd nu met één slag alles anders. Alle kerken der Waldenzen in deze valleien werden gesloten en de protestante eredienst werd verboden. Gianavello was, toen het Verdrag van Turijn was gesloten, reeds naar Genève uitgeweken. Bij het van kracht worden van deze terreurmaatregelen in Frankrijk weken meer dan 2000 gelovigen uit Pragelato uit naar Zwitserland, waarbij zij al hun bezittingen moesten achterlaten.

Moeten wij niet onder de indruk komen van de offers, die deze gelovigen eeuwenlang voor de belijdenis van het heilig evangelie hebben moeten brengen en waartoe zij tot lof van God bereid waren, volhardend in hun trouw. Was nu deze terreur maar tot Frankrijk beperkt gebleven, dan zou misschien in Italië nog een enigszins dragelijk leven voor de Waldenzen mogelijk gebleven zijn. Maar het tegendeel voltrok zich. Lodewijk XIV bepaalde zich niet alleen tot het onmogelijk maken van het reformatorisch belijden in Frankrijk, hij wilde meer. Sterke druk ging hij uitoefenen op de hertog van Savoye om ook in zijn gebieden dezelfde politiek te gaan voeren. Aanvankelijk ging de hertog Victor Amadeus op dit voorstel niet in. Hij weigerde de raad van Lodewijk XIV op te volgen en verklaarde: „Mijn voorgangers hebben dikwijls hun handen uitgestrekt om de Waldenzen te onderdrukken, maar altijd vloeide daaruit ernstige wanorde voort.” Lodewijk XIV nam hiermee evenwel geen genoegen en dreigde de Valleien te bezet-

ten, indien de hertog hem niet wilde volgen in het verbieden van het Reformatorsch belijden. Onder die druk bezweek de hertog, hij gaf toe en daarmee begon voor de Waldenzen ook in Italië opnieuw een tijd van vervolging en ellende om des geloofs wil. Op 21 januari 1686 werd er een Edict gepubliceerd, dat bedoeld was (ook al wikt de mens en God beschikt in Zijn reddende genade anders) om voorgoed een einde te maken aan het Reformatorsch belijden in de Valleien. Dit afschuwelijk document behelsde o.a. de volgende bepalingen:

De Waldenzen moeten voor altijd de uitoefening van hun godsdienst beëindigen. Al de oude privileges worden ingetrokken. Geen godsdienstige bijeenkomsten mogen worden gehouden op straffe van de dood. Alle kerken moeten worden afgebroken. Alle predikanten en leraren moeten Rooms-Katholiek worden of moeten anders het land verlaten.

Alle kinderen moeten door de priester worden gedoopt op straffe van publieke kastijding van de moeder en verbanning van de vader gedurende vijf jaren naar de galleien.

Welke ook het leed en de druk mochten zijn geweest, waaronder de Waldenzen in de eeuwen, die voorbijgingen, hadden moeten zuchten, hiermede werd de maat van de helse benaauwenis toch wel vol.

Daar er geen tijd verloren kon worden en de maatregelen direct van kracht werden, kwamen de Waldenzen in allerhaast bijeen onder de leiding hunner predikanten en meest vooraanstaande personen. Bobbio, Angrogna, San Giovanni en een deel van Torre waren voor het bieden van weerstand. Zij vonden in Dominee Arnaud hun leider, die hun rechten en positie zou gaan verdedigen tot elke prijs. Met hem kwam na Giovanni een nieuwe grote leider der Waldenzen naar voren, van wie wij nu nader zullen gaan verhalen, wat God door zijn hand wrocht tot behoud van Zijn kerk. Alle predikanten, met uitzondering van Arnaud, en de meerderheid van het volk der Waldenzen, waren evenwel tegen weerstand. Zij wilden het hoofd in de schoot leggen.

Uit Zwitserland kwamen afgevaardigden om de Waldenzen te bewegen toe te geven, hun land te verlaten en in ballingschap te gaan. Terwijl deze verwarde besprekingen aan de gang waren, vaardigde de hertog plotseling een nieuw bevel uit, inhoudende, dat zij eerst hun wapens moesten inleveren en dan in ballingschap gaan. Op een slotbijeenkomst, gehouden in Roccapiatta, die volgde op de eerdergenoemde in de kerk van Ciabas, werd met algemene stemmen besloten, om aan deze eisen niet te voldoen. Arnaud, de dominee van Torre, presideerde deze bijeenkomst en sprak daarbij het volgende gebed uit:

„Heer Jezus, Gij, Die geleden hebt en gestorven zijt voor ons, geef ons de genade om te lijden en te sterven voor U. Moge ieder van ons zeggen: ik vermag alle dingen door Christus, Die mij kracht geeft.” Ongelukkigerwijs waren er toch nog weer onder de Waldenzen, die de strijd niet aandurfd. De inwoners van de San Martino vallei braken hun belofte en zonden afgevaardigden om hun onderwerping aan te bieden. Maar het was te laat. De strijd zou beginnen.

Toen de Waldenzen niet bereid bleken, te bukken onder het juk van Rome en hun geloof af te zweren, werd de Franse generaal Catinat met een onder zijn bevel staand leer gezonden naar de Valleien met de opdracht „een weinig wreedheid te gebruiken”. Dat bevel heeft hij dan ook met een grote nauwgezetheid en mateloos uitgevoerd. Dezelfde walgelijke tonelen als die in 1655, waarover wij in vorige artikelen verhaalden, speelden zich weer af. Alleen

stond de vijand nu niet tegenover een verzet onder centrale leiding. Iedere lokale gemeenschap verdedigde zichzelf. Hoewel er dappere tegenstand werd geboden, was de overmacht te groot.

Bij duizenden vluchtten de gelovigen naar Pra del Torno, weer anderen, eveneens duizenden, namen de wijk — daar het zomer was — naar Vachère, hoog in de bergen. Zij, die naar dit laatste toevluchtsoord gevlucht waren, ontvingen een schriftelijk aanbod, dat, als zij de wapens wilden neerleggen, de hertog hen in genade zou aannemen en dat geen onheil zou worden toegebracht aan hen en hun gezinnen. Maar niet zodra hadden de Waldenzen hun wapens neergelegd, of de onmenselijke scènes, bekend uit het verleden, herhaalden zich, de soldaten wierpen zich op de weerlozen en wie het overleefde werd in de gevangenis geworpen. Dat geschiedde niet alleen te San Martino, maar ook te Pra del Torno, waar een drieduizend mensen hetzelfde lot ondergingen. Niet anders verging het de vluchtelingen te Pomeano in de Pramollo Vallei. Daarheen hadden vijftienhonderd vluchtelingen, meest vrouwen en kinderen, de wijk genomen. Wie de slachting daar overleefden, werden naar de gevangenis van Piemonte overgebracht.

Arnaud organiseerde een tegenaanval op San Germano, die even succesvol leek te zijn, maar toen de vijand versterkingen kreeg, moest hij terugtrekken. Daarmee nam de georganiseerde tegenstand een einde. Binnen een half jaar waren de dalen der Waldenzen „gezuiverd”. Twaalfduizend Waldenzen zuchtten in de Turijnse gevangenis, waarvan er negenduizend van ontbering omkwamen. Alles wat de Waldenzen bezaten, werd verbeurd verklaard. We herinneren ons, hoe Paus Alexander VII het huis van Savoye al eens zijn felicitaties had doen toekomen, omdat het zulk een groot aantal ketters had vernietigd. Het leek er nu wel op, of Victor Amadeus II zou dit werk voltooien.

Maar opnieuw zou blijken, dat, wanneer in de ogen der mensen alles verloren schijnt, God Zijn kinderen niet vergeet, wanneer zij door de helse machten worden benauwd.

Generaal Catinat was van oordeel, dat hij zijn werk grondig had gedaan en dat nu wel alle Waldenzen waren uitgeroeid. Hij had alles vermoord of in de gevangenis gebracht. Maar er waren er, die aan zijn greep waren ontkomen. In de bergen, in holen en spelonken verborgen, waar zij leefden van bessen en gras, hadden zich een kleine tweehonderd Waldenzen verzameld. Van daaruit deden zij onverhoedse aanvallen. De troepen, die al vertrokken waren, moesten worden teruggeroepen. Maar de troepen van de hertog konden tegen deze guerilla-strijders weinig uitrichten. Meestal vielen zij des nachts aan en dan steeds onverwacht op verschillende plaatsen. Het leek onmogelijk hen te overmeesteren, waarom de hertog ten einde raad dan ook ertoe overging, hun een vrijgeleide naar Zwitserland aan te bieden, indien zij de strijd wilden opgeven en hun wapens wilden neerleggen. De strijdende Waldenzen verbonden daaraan evenwel de voorwaarde, dat met hen allen, die in de gevangenis vertoefden, eveneens zouden worden vrijgelaten. Daarbij kregen de Waldenzen hulp van de Zwitsers, die deze eis mede ondersteunden. Hertog Victor Amadeus ging met deze voorwaarde accoord, mits niemand van hen ooit naar Italië zou terugkeren. Op 3 januari 1687 gingen de deuren van de gevangenis voor de overlevenden open. Evenwel niet voor allen. Negen van de tien predikanten en hun families gingen niet in vrijheid, maar werden in verschillende delen van het land

ondergebracht. Vijfhonderd gevangen Waldenzen te Asti werden „vergeten”. Toen men zich hunner herinnerde, drie jaren later, waren er van de 500 nog slechts 5 in leven. Deze vijf herkregen toen de vrijheid. Bovendien werden honderden kinderen ook nu weer gekidnapped. Zij hebben hun ouders nooit weergezien. Het werd in Turijn in die dagen voor de welgestelden een gebruik om een Waldenzenkind te houden om op te treden als een soort van livreknecht als de dames en heren uit rijden gingen. Deze kinderen moesten een bepaalde muts dragen, zodat de voorbijgangers hen zouden herkennen, een soort van „jodenster” uit die tijd voor de van hun ouders weggeroofde kinderen der Waldenzen. Men ziet, er is niets nieuws onder de zon, ook wat de toepassing van duivelse methoden betreft. Toen de pret hiervan ook uit was, werden de kinderen eenvoudig aan hun lot overgelaten. Velen van hen kwamen van ontbering om.

Geteisterd door de barre winterkoude van sneeuw en ijs, trokken tussen januari en april 1687 drieduizend ballingen over de Alpen. Voor zover zij niet aan uitputting waren omgekomen, kwamen zij in groepen, totaal uitgeput, voor de poorten van Genève aan. De Zwitsers ontvingen hun geloofsgenoten met open armen en grote gastvrijheid. Victor Amadeus II verlangde evenwel van de Zwitsers, dat zij de Waldenzen niet te dicht bij de grenzen lieten wonen, anders zou hij Genève de oorlog verklaren. Het was voor het kleine Zwitserland geen gemakkelijke zaak, dit alles te regelen. Want een jaar daarvoor hadden zij reeds grote aantallen Franse Hugenoten moeten opnemen. Het leek uitgesloten zulke grote contingenten vluchtelingen blijvend in Zwitserland onderdak te verschaffen. Petrus Valckenier, een advocaat uit Amsterdam, afgezant der Verenigde Provinciën, bepleitte het lot der Waldenzen voor de Midden-Europese hoven. Zij kregen plaats in Oldenburg, Brandenburg, Hessen, Württemberg en de Paltz. Ook in Holland vonden 600 Waldenzen een toevluchtsoord. Reeds na de slachting op de Piemontese Pasen waren er in Holland Waldenzen vluchtelingen aangekomen en opgenomen.

De stad Amsterdam bood vrije overtocht aan naar Amerika, aan Waldenzen, die zich daar wilden vestigen. Er waren er, die daarvan gebruik maakten, maar niet allen. In velen bleef het rotsvaste geloof leven, dat God hen had geroepen, om het Evangelie te verkondigen in Italië, hun eigen vaderland. Daarheen bleef hun onrustig verlangen uitgaan, zinnend op middelen om die roeping op de plaats, die zij zich door God aangewezen zagen, te vervullen. Hun gebeden en smekingen bleven niet onverhoord. Hun redding zou dagen. God kiest daarvoor zelf Zijn instrument uit. De man, die voor deze „glorieuze rentrée” door God werd uitgekozen en toegerust, om „leraar” en veldheer der Waldenzen” te worden, was Henri Arnaud. Ten bewijze, dat de terugkerende Waldenzen zich als een onderdeel van het leger van Prins Willem III van Oranje beschouwden, droeg elk van de 1000 man uit hun leger een oranje strik of kokarde. Nederland onder Oranje, dat in zijn strijd tegen Spanje, de strijd voor geloof en vrijheid had gevoerd, was zich van zijn roeping in Europa bewust ook in die dagen.

Aan Gods uitredding van de Waldenzen en hun glorieuze terugkeer naar hun geliefde valleien, zal het volgende artikel zijn gewijd.

In verband met een voorgenomen reis naar de West zullen wij dit eerst over enige weken kunnen schrijven.

P. Groen.

Het Roomse Spanje

I

De laatste tijd staat Spanje in het centrum van de publieke belangstelling. Daar zijn verschillende oorzaken. De reisverenigingen hebben het ontdekt als een zonnig object waarmee reclame te maken is in onze tijd van welvaart, reizen en trekken. Er is daar een verukkelijke Costa Brava.

Voor de meer cultuurhistorisch geïnteresseerden zijn er oude monumenten van een vroeg-christelijke beschaving en resten van de Romeinse nederzettingen en niet te vergeten van de moorse cultuurinvloeden. In het vroege voorjaar is daarbij gekomen de verloving van prinses Irene, prinses der Nederlanden, met een telg van een oud adelijk Spaans geslacht. Haar overgang naar de Rooms Katholieke Kerk. Haar niet verborgen gebleven sympathie voor de Carlistische activiteiten van haar gemaal. Haar knielen in de kathedraal van Pamplona voor een Mariabeeld.

Haar bedevaart naar Zaragossa naar de basiliek van Onze Lieve Vrouwe van de Zuil. Van deze bedevaart bevatte het Spaanse blad „La Actualidad Española” (Spanje vandaag) van 8 februari in totaal 17 foto's naar ds. H. J. Hegger in „In de Rechte Straat” van maart meedeelde. Zeventien foto's over prinses Irene, terwijl de gehele voorpagina gevuld was met één foto van de prinses. Of er in de Spaanse pers propaganda uit deze verloving zal zijn geslagen en in de toekomst geslagen zal worden! Juist terwijl wij deze copie gereedmaken is het grote nieuws in de Nederlandse pers dat prinses Irene de voorgenomen en voorbereide reis met haar ouders naar Mexico, bij het vertrek van Schiphol plotseeling laat voor wat hij is en niet meegaat. Juist nu publiceert de pers de grote foto van de audiëntie bij paus Paulus VI op zondag 5 april. En dat terwijl de Nederlandse ambassade te Rome van niets wist en de geruchten omtrent het bezoek aan de paus hardnekkig bleef ontkennen. Dat is de tweede keer binnen korte tijd dat de prinses en haar verloofde een spel met de Nederlandse publiciteit schijnen te spelen. Deze handelingen van prinses Irene vooral hebben Spanje in de belangstelling geplaatst.

Er zijn nog meer oorzaken van belangstelling voor Spanje. In onze kringen trekt de positie van de Spaanse protestantse broederschap de aandacht. We horen en we lezen af en toe onrustbarende berichten betreffende de onvrijheid en de intolerantie jegens de protestanten in dit land¹⁾.

Last but not least zijn er de berichten omtrent meer vrijheid en meer tolerantie in de laatste tijd, welke te danken zou zijn aan de invloed van het Vaticaanse Concilie dat te Rome wordt gehouden, en indirect aan de beïnvloeding door de zogenaamde oecumenische geest van onze tijd. En aan Franco's wens om met de E.E.G. op de één of andere wijze mee te doen.

Intolerantie

Om nog eens op prinses Irene en haar gemaal te komen. Niet alleen is het een trieste geschiedenis dat de prinses is overgegaan tot de Roomse kerk, maar vooral dat zij zich heeft verbonden met een extreem-fanatiese richting in het roomse Spanje. De Carlistische beweging staat een politiek program voor, dat tot doel heeft: één volk en één kerk. Dat éne volk is het Spaanse volk en die éne kerk, die volgens de Carlisten bij het Spaanse volk behoort, is de Roomse kerk. Volgens mijn inlichtingen moet de aanhang van de partij in Spanje nominaal zeer gering zijn. Zelfs in Spanje wordt deze doelstelling waarschijnlijk door velen archaïsch geacht. Gelukkig maar. Indien het eens anders ware, indien de Carlisten een redelijke kans zouden maken op de Spaanse troon dan zou het lot van de protestanten in Spanje in de toekomst er niet best uitzien. Dit is voor ons volk, dunkt ons nog het bitterste van deze hele geschiedenis dat een prinses uit het Huis van Oranje de kostbare historische band aan het reformatorisch belijden en aan de vrijheid van consciëntie en Godsdienst zo radicaal verwisselt met een extreem fanatiek rooms middeleeuws ideaal,

waarbij alleen ruimte wordt gegeven aan het roomse bijgeloof.

De aanhang van de Carlisten schijnt voorts voor het grootste deel te wonen in de Spaanse provincie Navarre met de hoofdstad Pamplona. Datzelfde, Navarre gelegen in de uiterste noordoostelijke hoek van Spanje dat zo'n goede klank had in de tijd van de beginnende reformatie van de zestiende eeuw, toen daar een koningin woonde die aan haar hof zelfs een Calvijn en anderen onderdak en bescherming verleende.

Nu is het met Navarre zo dat er geen protestanten wonen en de roomse Spanjaarden er het meest fanatiek anti-protestants van geheel Spanje heten te zijn.

In het begin van de zestiende eeuw een gebied van vrijheid voor het evangelie. Nu een gebied waar intolerantie heerst. En, laten we dat er bij zeggen, een gebied waar obscurantisme heerst. In Spanje gaat het een en het ander gepaard. Intolerantisme en obscurantisme. Het is niet zó dat het Spaanse volk, dat in z'n geheel rooms is, diep godsdienstig en trouw religieus kerkelijk meeleeft. Naar mijn inlichtingen gaan is het zó, dat er een afgrondelijk verval is in de roomse kerk bij het volk. Het is traditie om bij de kerk te behoren. Iedereen hoort er bij. Iedereen wordt als kind gedoopt. Iedereen trouwt in de kerk. Iedereen wordt begraven door de kerk. De huwelijksvoltrekkingen, de universiteiten, het onderwijs in de breedste zin, de pers, de begrafenissen, zijn in handen van de geestelijkheid. Wat wil je in Spanje anders dan bij de kerk behoren. Je kunt er eigenlijk niet buiten. En dit is allemaal vanzelfsprekend zo. Het is niet een vreemd van buitenaf opgelegd juk. In dat geval zou het moeilijk te dragen zijn. Het is een juk dat men eeuwenlang heeft gedragen. De oudere generatie gaat er de jongere generatie in voor. Men spot er mee. Vooral onder de mannen is de spot en de geringachting van de geestelijkheid en de kerk sterk. Men is in werkelijkheid agnosticus. Men biecht niet meer of men doet het minimum. In de vasten biechten. Maar men biecht niet zoals het behoort. Zo staat het trouwens in Nederland in de praktijk met vele roomsen ook. Een bejaard rooms inwoner van Amsterdam, die regelmatig zijn plichten waarneemt, zei mij onlangs: (we spraken over de biecht): „Wat denkt u meneer, dat er onder de mannen 5% is die werkelijk biecht wat er in hun huwelijk te koop is?”. „Kom”, zei hij, „misschien hebben de mannen in de middeleeuwen dat gedaan, maar nu doet naar mijn mening niemand dit!”

In Spanje is onder het regiem van Franco, dat naar het zilveren jubileum loopt, de middeleeuwse symbiose van staat en kerk nog aanwezig de „katholiekste van alle grote naties”, maar de mensen zijn zelfs daar mensen van de twintigste eeuw. Dus loopt de intolerantie op den duur op een eind, al is het ook dat onze prinses Irene, prinses der Nederlanden, haar hoofd en hart er aan gegeven heeft te kwader uur.

Tolerantie

Van groeiende tolerantie getuigt een uitlating van een geestelijke, die niet in het onverdraagzame Navarre bij de Carlisten woont, maar in het zuidelijker Catalonië. Dom Aurelio Escarré, abt van een eenzaam benedictijner klooster op de hoge toppen van de Montserrat gelegen, als een „adelaarsnest van katholieke progressiviteit”. Deze uitdrukking is van het Algemeen Handelsblad van 19 maart. Daarin verhaalt een medewerker dat deze abt de aandacht van de hele wereld op zich gevestigd heeft door in een interview met een verslaggever van het franse blad „Le Monde” te verklaren, dat de collectiviteit van de Spaanse regering niet langer christelijk te noemen is. Natuurlijk heeft de Falangistische pers al haar registers van verontwaardiging opengetrokken, niet zo zeer om de verklaringen van de abt te bestrijden - want dit lijkt onmogelijk - zegt het Handelsblad, maar wel om hem het recht te ontzeggen zijn mening te uiten. De felle kritiek moet de abt zo zeer aangegrepen hebben dat zijn toch al zwakke gezondheid geschokt is. De medewerker van het Alg. Handelsblad heeft een onderhoud gehad niet met

de abt zelf, maar met zijn secretaris Dom Gabriël Brasó. Deze verklaarde dat de hele kloostergemeenschap achter de opvattingen van haar abt stond, maar de voorzichtigheid gebod voorlopig het politiek aspect uit de discussie te weren.

Op de vraag of de oecumenische gedachte van tolerantie in godsdienstig opzicht, ook ingang zal vinden in Spanje, antwoordt Dom Brasó het volgende:

„Langzaam. Spanje is tot heden toe een zeer afgesloten maatschappij geweest, met een zekere angst dit isolement te verbreken. In andere landen was dat geheel verschillend. Daar bestonden reeds sterke, aan elkaar ogenschijnlijk tegen gestelde stromingen, die in constant gevecht zijn geweest. Uit dat gevecht volgden contacten, die ten slotte kunnen leiden tot een vergelijk. Dat gevecht als zodanig heeft Spanje nooit gekend en er is zeer weinig contact geweest tussen de verschillende religieuze stromingen. Dat contact is ook nooit gezocht. Maar thans groeit heel traag een zekere verstandhouding, een zeker begrip voor de mening van anderen.

Wat de realisering van tolerantie in de praktijk betreft zei de geestelijke:

„In de laatste tijd is een tiental protestante kerken heropend, die te lange tijd gesloten zijn geweest. Er zijn enkele bijeenkomsten geweest tussen katholieken en leden van de Spaanse Evangelische gemeente. Er worden nieuwe vergunningen uitgegeven voor de vestiging van nieuwe niet-katholieke kerken. Er staat een Statuut voor het protestantisme op stapel. Dit alles is nog niet erg positief, maar er is een begin, dat weliswaar te lang op zich heeft laten wachten, maar het is er.

En dit nog:

„Meent u dat deze voorzichtige toenadering, deze groeiende tolerantie tegenover niet-katholieken, in de toekomst ook zal leiden tot een grotere verdraagzaamheid op andere terreinen dan het religieuze alleen?”

„Dat is een moeilijk te beantwoorden vraag. Het is duidelijk dat de Spaanse maatschappij op den duur open moet worden gelegd. Hoe lang dat zal duren is een vraag, de behoudzucht is immers hardnekkig. Het recht van ieder mens op vrije informatie, op vergadering en vereniging, kan in de wereld van vandaag niet langer ontkend worden. Een staat die zich katholiek noemt kan niet langer de essentie van de encycliek *Pacem in Terris* ontkennen. Maar het zal een zeer langzame evolutie zijn. Wij zijn in Spanje al blij met kleine verworvenheden op dit gebied en die geven ons hoop op de toekomst, die echter zeer wazig is. Maar ik geloof dat het gezond verstand zal overwinnen”.

Conclusie

Onze conclusie is dat er de laatste tijd van een verruiming van de mogelijkheden voor de protestanten kan worden gesproken. Niet vergeten dat Spanje nog altijd een dictatoriaal rooms land blijft. Protestantse soldaten behoeven nu niet meer naar de mis. Dit is verruiming. Vroeger kon men als protestant niet trouwen. Immers de huwelijksvoltrekking was bij de wet in handen van de (Roomse) kerk gelegd. Daar is het een sacrament zoals bekend. Voor protestanten niet mogelijk om daar hun huwelijk te doen voltrekken. Nu kunnen protestanten op het stadhuis wettig trouwen. Nog duurt het als regel wel een maand of drie voor de papieren voor een huwelijksvoltrekking in orde zijn en men kan trouwen! Gemakkelijk gaat het niet.

Voorheen waren vele protestantse kerkjes gesloten. Nu niet veel meer. Nog is evangelisatiewerk der protestanten verboden. Men noemt dit proselytisme. Zieltjes winnen. Dat mag niet. Want het volk is rooms katholiek. Nog geen toelating van protestanten tot de universiteiten, d.w.z. tot de beroepen der zo-

genaamde intellectuelen. Dokter, leraar, advocaat en journalist kan een protestant in Spanje niet worden! En dit in deze tijd van **tolerantie!** Bijbels mogen op het ogenblik in Madrid gedrukt worden. Niet in volle vrijheid. Er wordt toegestaan dat per jaar een vastgesteld aantal mag gedrukt worden. Nog is het onderwijs niet vrij. Er zijn alleen maar roomse scholen. Protestantse ouders zijn genoodzaakt hun kinderen naar deze roomse scholen te zenden. Er is leerplicht, althans schoolplicht tot veertien jaar. Op de dorpen ondervinden de protestanten nog vele moeilijkheden. Er is maar één begraafplaats bijvoorbeeld op de dorpen. Die is van de kerk.

Daar mogen protestanten niet begraven worden. Hoe moet dat dan? Vaak worden protestanten begraven op een afvalplaats waar „zelfmoordenaars begraven worden. Deze laatste mogen niet in „gewijde” aarde begraven worden. U ziet dat vooral op de dorpen de protestanten behoren tot de mensen, die zeer veracht zijn. De mensen die eigenlijk niet meetellen. En dit in deze tijd van groeiende tolerantie.

J. Meester

¹⁾ We denken wat ons eigen kringen aangaat, aan het mooie werk dat de kerk van Rijswijk (Z-H) voor en in Spanje mag doen.

Zieleslaap, een oeroude doperse dwaling?

In „De Schaapskooi”, orgaan van de Gereformeerde Kerk Rotterdam-Centrum, d.d. 4 april 1964 publiceerde ds. D. K. Wielenga het eerste deel van zijn antwoord op de „Open brief”, hem door ds. H. Amelink in „Opbouw” van 20 maart j.l. geschreven. DKW volgt daarin de methode welke wij van hem gewend zijn: zich enerzijds afzettend tegen de roomse hiërarchie en anderzijds zich fel kerende tegen de doperse anarchie poogt hij ruim baan te maken voor „de gezonde gereformeerde leer” en hij wil daarin duidelijk aansluiting vinden bij Calvijn. Nu is het niet mijn bedoeling mij te mengen in een theologische discussie, enkel is het oog van dit „gemeen lidmaat” (de term is van DKW blz. 9) gevallen op de volgende zinsnede: (blz. 8).

„Ik meen op het voetspoor van Calvijn te zijn wanneer ik dan bezwaar maak tegen de oeroude doperse dwaling van de zieleslaap en wat daarmee samenhangt”.

Te meer daar DKW tot driemaal toe in zijn artikel het volgende spreekwoord hanteert: „Qui bene distinguit, bene docet, hetwelk overgezet zijnde betekent: Wie wel onderscheidt leraart wel”, lijkt het mij gewenst met mijn „gemene-lidmaten-verstand” (neen, we zijn niet rooms) tegen deze veronderstelling te opponeren. Ik zal er een college-dictaat over het spiritualisme voor moeten raadplegen en voorts aanknopen bij mijn artikel „Wat is dopers?”, indertijd in „Ruimte” verschenen in de Persschouw van „Opbouw” overgenomen (1962, bladzijden 167 en 168). Ik schreef dit artikel omdat „dopers” in onze kringen een etiket is geworden, om niet te zeggen een scheldwoord, dat maar al te onpas wordt gebruikt.

In zijn „Geschiedenis der Kerk” somt de kerkhistoricus prof. dr. G. P. van Itterzon zes tegenstellingen op tussen doperdom en reformatie, te weten: de secte tegenover de kerk, inwendig licht tegenover de Schrift, volkomen heiligheid tegenover rechtvaardiging door het geloof alleen, doop na belijdenis tegenover kinderdoop, de zedeleer van een Bergrede-christendom tegenover het Sola Fide, weerloze duldzaamheid tegenover de staat tegenover de belijdenis van deze als Gods dienaar. Mij dunkt: daar is geen enkel woord over de oeroude doperse dwaling van de zieleslaap bij. Die kan er trouwens niet bij zijn, want heel de idee van de zieleslaap is strijdig met het spiritualisme.

Quod erat demonstrandum, hetwelk overgezet zijnde betekent: wat bewezen dient te worden.

De doperse geestesrichting dan wortelt in één vorm (niet meer dan één, waarvan acte s.v.p.) van het oude griekse denken. De vader van het spiritualisme was Epicharmos, die omstreeks 460 vóór Chr. leefde aan het hof van Syracuse. Dus oeroud genoeg, dunkt mij.

Deze Epicharmos leerde letterlijk: „Boven zal het pneuma eeuwig blijven bestaan, aan den hemel” en over lichaam en geest leraarde hij: „Zij verbonden en scheidden zich, zij kwamen terug waar zij vandaan kwamen, aarde naar aarde, het pneuma in de hoogte. Wat is daarvan moeilijk? Niets”.

Dit pneuma (hemelse geest) is de **onveranderlijke en onsterfelijke substantie** en als zodanig de tegenhanger van de veranderlijke

en sterfelijke stof. Hier komt de substantie-leer vandaan, waartegen o.m. ds. Telder zich keerde en hier is ook, voor het eerst en reeds volledig het thema van „de ziel gaat naar huis bij het sterven”. „Ziel” dan opgevat als geest en deze geest is in het spiritualisme, tot op de dag van vandaag, „een en al bewustzijnsactiviteit”.

En door deze definitie is slapen juist voor zulk een geest een volslagen onmogelijkheid.

Als er één wijsgerig grondtype is, waarin absoluut geen plaats is voor de idee van de zieleslaap dan is het wel het spiritualisme.

Nu werpe men mij niet teg endat spiritualisme en doperij niet volledig identiek zijn. Hoogstens zou men kunnen stellen, dat doperij op zijn best (of slechtst) enig schriftuurlijk gedachtengoed indraagt in de denkwereld der spiritualisten of ook dat niet elke doperse denker consequent spiritualist zou behoeven te zijn. Dit laatste komt natuurlijk wel eens voor (bijv. bij Sebastiaan Franck en Schwenkfeldt, die hun spiritualisme kruisten met mystiek), maar dan is men van de zuivere lijn in feite af en mist men de logische aansluiting bij het „oeroude”. Want het spiritualisme is in wezen niet gericht op mystiek maar op ethiek (zie „Wat is dopers”, hierboven genoemd).

De (onbewuste) fout van DKW (en ook van zijn collega's Wiskerke en De Wolff) is dat hij doperij en van het thema van de „onsterfelijkheid der ziel”, terwijl Epicharmos van oudere datum is en Plato zich slechts tendele bij hem aansloot.

Waarmee maar opgemerkt wil zijn dat de trits „subjectivistisch, spiritualistisch en dopers”, welke DKW herhaaldelijk hanteert een te groot etiket is dat de zaken afdekt in plaats van duidelijk en juist te typeren.

Want: „Qui bene distinguit bene docet, hetwelk overgezet zijnde betekent: Wie wel onderscheidt die leraart wel”.

Rotterdam

P. A. Hekstra

Kerkelijk Leven

* * Geen geheim consistorie

*

In zijn rubriek voor de zieken heeft ds. D. van Houdt het voorhoofd gefronsd in de richting van de vergadering van de Persvereniging Opbouw. Hij hield niet van zulke geheime samenkomsten in ons kerkelijk leven.

Dat ben ik nu met mijn zieken-collega eens hartelijk eens. Ik houd óók niet van „geheim consistorie” in ons kerkelijk leven. Niet van comité's generaal van classicale en synodale vergaderingen met na opheffing van het comité verplichte geheimhouding van het geen daar verhandeld werd. Tenzij dat er in zo'n besloten zitting gehandeld werd over zonden van broeders, die — we bedoelen de zonden en niet de broeders — met de mantel der liefde moesten worden bedekt.

Edoch — „Opbouw” is een vereniging en niet een kerkelijke samenkomst. En zolang in ons goede vaderland het recht van vereniging en vergadering nog bestaat, is het toch zelfs aan een persvereniging nog geoorloofd.

Redactieleden:

Dr. J. BOSCH, P. GROEN, Prof. Dr.
H. J. JAGER, Prof. C. VEENHOF
Ds. G. VISEE

Tijdelijk adres van de Redactie:

J. Bosch, Engelenbergstr 4, Kampen

Medewerkers:

Ds. H. Amelink, Langerak
Prof. Dr. W. K. van Dijk, Groningen
P. A. Hekstra, Rotterdam
Dr. D. Holwerda, Zuidhorn
Ds. P. K. Keizer, Groningen
Drs J. F. J. Lamet, Eindhoven
Ds. J. Meester, Amsterdam-Z.
Mr. Dr. J. Meulink, Enschede
D. W. L. Milo, Nunspeet
Prof. Dr. K. J. Popma, Utrecht
Drs G. Puchinger, Den Haag
Dr. H. R. Rookmaaker, Leiden
Dr. J. Stellingwerff, Amstelveen
Ds. B. Telder, Breda
Ds. C. Vonk, Schiedam
Prof. Mr. H. D. van Wijk, Amstelveen

Geref. Persvereniging „Opbouw”:

adres secretaris en penningmeester:
Van Lynden van Sandenburglaan 16,
Utrecht. Tel. 030-15450. Giro 448367.

Administratie abonnementen:

Drukkerij Steenberg, Slotlaan 220,
Zeist. Giro 233117.

zèlfs aan „Opbouw” een ledenvergadering te houden. En toch zeker waar het aan elk lid van elke Gereformeerde kerk van wat staat of kwaliteit hij zij, vrij staat lid van deze vereniging te worden. Al wordt er van de kant dezer vereniging niemand op wordt aangekeken als hij zich liever op zichzelf houdt om op zichzelf te staan. Natuurlijk is het zo'n vereniging niet geoorloofd kerkelijke zaken te doen, kerkelijke plannen te maken, reformatie- of saneringsplannen om daarmee de kerkelijke boer op te gaan.

Maar dat is dan ook niet geschied.

Wat er dan wel is gebeurd?

De voorzitter br. Jac. van Oord heeft niemand de klem bezorgd. En daarom verkap ik geen geheim als ik vertel dat de financiële situatie van Opbouw kerngezond is en nog door inflatoire noch door deflatoire gevaren bedreigd wordt. Dat het getal der abonnees gestadig en boven verwachting groeit. Dat de administrateur, br. Kaper werd gekozen tot penningmeester. Dat de heer Milo met bijna algemene stemmen op deze zéér druk bezochte samenkomst als bestuurslid werd herkozen en daar mee een verdiend vertrouwensvotum kreeg als medewerker aan ons blad.

Dat was ongeveer alles.

En daarna mocht de jongste redacteur een proeve van rijvaardigheid afleggen met een referaat dat in volledige tekst in ons blad wordt gepubliceerd, en daarmee voor publieke discussie wordt prijsgegeven.

In de discussie werd op de meest pittige en prettige manier critiek geoefend op het beleid der redactie, critiek die op ridderlijke wijze doch niet met leeuwenmanieren, al gebeurde het in uitstekend nederlands door de vier dagen later tot ridder in de nederlandse leeuw benoemde redacteur Veenhof werd beantwoord.

Dat was het.

O, nee. De voorzitter sprak na de opening een goed en bewogen woord. In aansluiting aan wat gelezen was uit Galaten 6 : 1-10: „Broeders, zèlfs indien iemand op een overtreding betrapt is, breng de zodanige terecht in de geest der zachtmoedigheid en der liefde. Ziende op u zèlf: gij mocht ook eens in verzoeking komen.

Me dunkt, het mag het daglicht zien.

Welke krant, welke gereformeerde krant komt zó voor haar lezers en lezeressen? Daar was niets geheims bij.

Het was een goede samenkomst.

Geen kerkelijke.

Al brandde daar de liefde voor de kerk.

En voor héél onze broederschap.

Iets waar ik van houd.

M'n excuus dat ik deze * * * trits in de rubriek Kerkelijk Leven. Want het was géén „kerkelijke vergadering”. Echt niet!

G. Visee.

Uit de diepten roep ik tot U!

Dezer dagen las ik weer eens wat Calvijn schrijft in zijn verklaring van psalm 130.

Men weet het, deze psalm was een lievelingspsalm van de reformatoren. Zij vonden er in verklankt wat misschien wel de diepste ervaring van hun leven was.

De man die psalm 130 schreef leefde in de diepten.

Dat wil zeggen: hij verkeerde in grote nood, in verstikkende benauwdheid, in beklemmende duisternis. Welke nood dat in concreto was, horen we niet. Het kan allerlei nood zijn geweest. Want er is velerlei nood: Persoonlijke, sociale, maatschappelijke, internationale; de nood van honger, ziekte, oorlog, verdrukking, ballingschap. Misschien gaat het in psalm 130 wel over een noodsituatie waarin de kerk verkeert. Vers 7 en 8 wijzen wel enigszins in die richting.

Maar als deze dichter-profeet in de zwarte duisternis van deze nood leeft er in worstelt en daaruit roept tot de HERE, gaan zijn gedachten als vanzelf en onmiddellijk naar wat anders, naar iets dat nog erger is dan alle genoemde nood. Ze gaan namelijk naar de zonden, de ongerechtigheden van hem en van alle anderen die in deze nood verkeren.

Alle ellende, moeite, benauwdheid, kortom alle nood, alle diepten welke hem kwellen worden voor deze dichter om zo te zeggen doorzichtig. Hij ziet daarachter, daarin de zonde, zijn zonde, de zonden van Gods volk!

Alle noden zijn voor deze psalmist, zo schreef Prof. de Groot „slechts gevolgen en uitstralingen van één vreselijk duivels demonisch iets: de zonde. In dat korte woord van vijf letters zijn alle noden besloten: alle noden tezamen zijn deze éne nood: dat we van God gescheiden zijn door de zonde”.

En deze zonde ziende, erkennende roept de man van psalm 130 nu tot de HERE. „Zo gij, HERE, de ongerechtigheden toerekent, HERE, wie zal blijven bestaan?”

Die woorden komen als een snik, een kreet uit zijn hart.

Het is de moeite waard te lezen wat Calvijn bij deze woorden schrijft.

De dichter zo leest men in zijn commentaar op de psalmen, belijdt hier dat hij, hoe ellendig hij er ook aan toe is, rechtvaardige straffen ondergaat. En zo sprekend, zo belijdend geeft deze dichter door zijn voorbeeld thans een regel aan de gehele kerk. Deze namelijk dat niemand zich voor het aangezicht Gods mag stellen zonder ootmoedige bede om vergeving van de zonden. We moeten het weten, dat ons, inzonderheid wanneer God streng met ons handelt, dezelfde belijdenis past als die welke we in psalm 130 wordt uitgesproken. Wie zichzelf vleit of door onverschilligheid zijn zonde begraaft is waard dat hij in ellende te gronde gaat. En hij verdient niet dat hij ook maar de geringste verlichting van God ontvangt. Daarom, zodra God tekenen van zijn toorn geeft behoort zelfs hij die anderen toeschijnt de heiligste van allen te zijn tot deze belijdenis af te dalen dat, indien God naar recht wilde handelen en ons voor zijn rechterstoel riep, geen der stervelingen zou kunnen bestaan!

Nu is het mogelijk dat in deze psalm slechts één man bidt en niet, zoals ook zou kunnen, het gehele volk van God. Maar hoe dit ook zij, deze dichter spreekt toch tegelijk van het gehele menselijke geslacht. Alsof hij zeggen wilde dat de kinderen van Adam, indien er rekschap van hun leven moet worden gegeven, van de eerste tot de laatste verloren en verdoemd zijn. Het kan daarom niet anders of ook de allerheiligsten moeten op deze wijze erkennen dat zij schuldig zijn opdat ze de toelucht nemen tot Gods barmhartigheid.

Daarbij moet men er goed op letten dat deze dichter-profeet niet, om eigen schuld te verkleinen, met zichzelf ook anderen daarin betreft. Zo iets doen de hypocrieten. Als dezen zich niet geheel en al aan het oordeel Gods durven te onttrekken komen ze voor de dag met de uitvlucht: ben ik de eerste of de enige die gezondigd heeft? Ook menen ze door zich zo bij de grote massa te voegen reeds half vrijgesproken te zijn. De dichter van psalm 130 heeft evenwel allerminst de toelucht genomen tot deze uitvlucht. Ja, hij komt er zelfs

toe, nadat hij zichzelf grondig heeft onderzocht, te belijden dat hij een zwaarder straf heeft verdiend, omdat er uit het gehele menselijke geslacht niemand is, die de eeuwige straf kan ontgaan. Het is alsof hij gezegd heeft: Al wie in de tegenwoordigheid Gods komt zal, hoe zeldzame heiligheid hij ook moge bezetten, toch bezwijken — wat moet er dan met mij gebeuren die niet een der besten ben!

Calvijn verklaart dat de echte, de zuivere toepassing van de leer die in dit Schriftwoord ons gegeven wordt deze is, dat ieder zijn leven ernstig zal onderzoeken en het zal toetsen aan die volmaaktheid welke ons in de wet wordt voorgeschreven. Dan zal het geschieden dat hij gedwongen wordt te erkennen dat alle stervelingen zonder uitzondering de eeuwige verdoemenis hebben verdiend en ieder voor zich zal erkennen dat hij duizend maal verloren is.

Dit schreef Calvijn bij psalm 130 : 3.

Onwillekeurig vraagt men zich af: wordt er in de nood van het leven der kerkmensen en der kerk zó geroepen?

Wordt er geroepen tot de HERE vanuit dit besef van zonde, schuld, verdoemelijkheid.

Er wordt met name in de huidige nood der kerk in deze geesteshouding tot God geroepen — en dus ook met de broeders gesproken?

Pas als dat zo is kan er geroepen worden om vergeving en uitkomst zo dat het Gode aangenaam is en Hij die vergeving en redding schenken kan.

Indien niet zó geroepen wordt blijven we in de ellende — ook als kerken.

C.V.

PERSSCHOUW

De Chr. Geref. Kerk van Amerika en onze kerken

Van het begin af stond de Chr. Geref. Kerk van Noord-Amerika koel, afwijzend tegenover onze kerken. Hoe er ook uit de eigen kring dier kerken op werd aangedrongen — deze kerk en haar synode wilden nooit contact met de onze opnemen of een onderzoek instellen naar wat er de veertiger jaren in ons land in de Geref. Kerken is geschied. Daarin schijnt nu enige verandering te komen. Ds H. van Tongeren van Grand Rapids schreef daarover het volgende artikel in zijn kerkbode. Hij zette daarboven „Goede Stijl”. Hier is het.

Wat wij hebben gehoopt en gebeden begint in vervulling te gaan: in Chr. Ref. kring gaat men het stilzwijgen over ons kerkelijk bestaan almeer verbreken. Enige maanden geleden verscheen een artikel van Rev. J. Vriend in „De Wachter”, officieel weekblad van de Chr. Ref. Church, waarin de schrijver toegaf, met bepaalde vragen onzerzijds „te zitten”. In het jongste nr van „De Wachter” (3 maart '64) komt Rev. Vriend op de zaak terug naar aanleiding van een Ingezonden van br. Goossen uit Chatham.

Wij willen in het bijzonder aandacht vragen voor de openhartige en eerlijke wijze, waarop Rev. Vriend de dingen aan de orde stelt.

Hij schrijft met ronde woorden, het te betreuren, dat de Chr. Ref. Kerk de Vrijgemaakte Kerken onverhoord heeft veroordeeld en hij legt de vinger bij een repetent van ernstige nalatigheden van de na-oorlogse synoden der Chr. Ref. Church, in ditzelfde verband.

Voor zulk schrijven is Christelijke moed nodig. Wij nemen een gedeelte van zijn laatste artikel hier over:

„In mijn schrijven over de Canadian Reformed Churches liet ik duidelijk blijken dat ik de uitspraken van onze synodes over de Vrijgemaakte kerken betreur. Het is voor mij duidelijk dat er in die besluiten een ongunstig oordeel over deze kerken ligt opgesloten.

In deze besluiten werd indirect uitgesproken, dat wij de Vrijgemaakte kerken niet konden zien als de wettige voortzetting van de Gereformeerde Kerken in Nederland. Met deze kerken hebben wij geen correspondentie, zei de synode van 1946.

Van deze zijde wensen wij geen voorlichting, zei de Synode van 1948. Ten aanzien van deze kerken nemen wij een afwachtende houding aan, zei de Synode van 1949.

Naar de oorzaken van de scheuring wensen wij geen onderzoek in te stellen, zei de Synode van 1950. (Art. 144)

Conclusie: ongunstige oordeelvelling zonder

voorlichting en zonder onderzoek. Na de verschijning van mijn vorige bijdrage over dit onderwerp heeft ook niemand bij mijn weten aangetoond dat deze conclusie onjuist is.

Toch past ons voorzichtigheid in de oordeelvorming van onze Synodes 1946-1950 in deze zaak. Wij werden in die jaren ook aan deze zijde van de oceaan getraceerd op 'n lawine strijdschriften en heetgebakerde pamfletten. Dit maakte ons al kopschuw. Van de zijde van de Vrijgemaakte Kerken was men fel gekant tegen de uitspraken van 1905 (of hier 1908) die in ons kerkverband nog steeds als samenbindend cement functioneerden. Die kerken maakten een betrekkelijk klein deel uit van dat kerkverband waarmee wij tot 1940 correspondentie voerden en waarvan de grote meerderheid die uitspraken wel voor zijn rekening nam.

En dan noem ik nog — als ondergeschikt argumentje — het feit, dat deze nieuwe kerken zich aandienend onder een nieuwe naam (zij het dan met de verklaring dat dit geschiedde onder de druk van praktische noodzaak). Daarom lijkt het mij niet gepast om over deze synodes harde noten te kraken.

Wat ik betreur, en wat wij m.i. recht moeten zetten, is dat deze synodes zich niet onthielden van een oordeel. Zij hebben met woorden en daden bij een gescheurd, gehavend en bebloed kerkverband gezegd: Met de meerderheid zetten wij de correspondentie op de oude voet voort; de minderheid is een pasgeboren baby, die wij niet erkennen als de legitieme voortzetting van de Gereformeerde Kerken in Nederland. Dit oordeel, dat de Vrijmaking veroordeelt, werd verder gestaafd door de vaderlijke vermaning van de Synodale Commissie (1948) om de voorlichting van vrijgemaakte zijde te weigeren.

Hier ontbrak m.i. de kerkelijke stijl, die o.a. uitmunt in doorzichtige oprechtheid.

Deze erkenning moet officieel kerkelijke taal worden, schrijft broeder Goossen, „dan wordt de weg tot kerkelijke eenheid geopend.”

Hij is hierin zeer hoopvol gestemd. In welke mate zijn en mijn kerkverband bereid zullen zijn tot het nemen van praktische stappen in de richting van kerkelijke eenheid zal in de toekomst moeten blijken. Ik vrees dat een groot percentage leiders en leden van beide kerkverbanden er nog niet van overtuigd is dat wij elkaar nodig hebben als leden van hetzelfde lichaam.”

„Maar ook afgezien van bereikbare resultaten moeten wij de goede strijd zoeken, bereid zijn royaal onze fouten te erkennen en, voor zover dat mogelijk is, die fouten herstellen.”

Tot zover het artikel van Rev. Vriend.

Wij schromen niet, om de aanpak en aanspraak van deze schrijver verkwikkend te noemen. Zeker, er zijn punten in zijn vorige artikel en ook in het onderhavige, die ons doen zeggen: o neen, hier tast U mis.

Maar wij zijn daardoor niet in paniek.

Want dat hier misverstanden zijn inzake het wezen van de Vrijmaking, dat is immers het belangrijkste niet. Hoe zou het trouwens ook anders kunnen, na twintig jaar pers-stilte in de Chr. Ref. Church en twintig jaar rookgordijnen van de overkant?

Maar wat bij Rev. Vriend boeit is het feit, dat hij de vraag, die het eerst aan de orde is, ook zeer bewust als eerste stelt, in de rij, als hij zegt: Wij hebben on-verhoord veroordeeld; en wat moet er gebeuren om dat recht te zetten?

Dat is hetgeen zijn schrijven geestelijk-zakelijk maakt.

Hij houdt maar geen vertogen die als katten om de hete brei draaien. Maar hij stelt met klem, ook al voert hij z.i. verzachtende omstandigheden voor zijn synoden aan, dat aan hun kant de principiële begin-fout ligt. En hij stelde de concrete vraag wat in deze situatie gebeuren moet. Welnu, waar de zaken zo gesteld worden, zijn wij voor misverstanden niet het meest benauwd.

Wij hebben deze dingen ook in ons laatste „Reflector”-nr opgemerkt; en we hebben op de vraag van Rev. Vriend als ons advies gegeven:

Laat de a.s. Chr. Ref. Synode van D.V. juni een commissie benoemen voor onderzoek en advies; laat dezelfde synode daarbij inviteren de deputaten, benoemd door onze Canadese Synode Hamilton-1962, en laat genoemde Chr. Ref. Synode afgevaardigden uit Nederland verzoeken aan de komende Synode van Rotterdam-Delfshaven.

Opdat zij tesamen raad houden.

En geeft dan voorts onze deputaten de gelegenheid, publiek te worden gehoord op een volgende Chr. Ref. Synode, waarop de zaak aan de orde zal komen.

Hiermee zijn wij volledig in de lijn van het door onze Synode Hamilton-'62 voorgestelde: „De (Vrijgemaakte) Kerken in Nederland hebben tenminste het recht om gehoord te worden.”

Wij hebben voorts gesteld: wanneer U afgevaardigden van de syn. kerken, zoals gij die tot Uw synoden nodigt, in de buurt wilt hebben, ons goed.

Wij schuwen de confrontatie niet.

Uitgangspunt zal daarbij moeten zijn de vanaf het begin dezer eeuw bestaande correspondentie-

overeenkomst van de Chr. Ref. Church met de Kerken in Nederland; waarbij is bepaald:

„Die correspondentie besta niet slechts uit het wisselen van groeten en beleefdheidsbezoeken, maar ook: in het op elkaar acht geven, dat men noch in de leer, noch in dienst en tucht afwijke van de Gereformeerde beginselen.”

Wij hebben in „Reflector” in dit verband herinnerd aan de belofte des HEEREN voor degenen die het gegeven woord gestand doen en die niet bedriegelijk zweert.

„Die zal van den HEERE een zegen wegdragen en gerechtigheid van den God zijns heils. Dat is het geslacht van wie naar Hem vragen; die Uw aanschijn zoeken; dat is Jacob.” Ps. 24.

Het is daarbij ons gebed, dat onze broederschap in Nederland bij zijn moeiten en noden en met name bij zijn onderlinge strijdpunten zich toch bewust zal zijn van het feit, dat men scherp op ons toeziet.

Dat rechte lijnen mogen worden getrokken en betrokken blijven, in deze tijd van snel-werkend oecumenisme en verhaast krachten-verval.

Maar ook, dat in de manier waarop we met elkander omgaan, voor de waarachtige oecumene respectabel leesbaar zij, dat wij niet alleen de Heiland willen volgen, maar dat wij ook onszelf willen verloochenen.

Want dat hoort bijeen. Matth. 16 : 24.

Voor de HEERE.

Maar ook hangt dáár de peilschaal van de pyrometer, die de mensen-van-de-buitenwacht te lezen weten.

Zelfs over een oceaan heen.

We hopen dat het van de zijde van de Chr. Ref. Church tot een onpartijdig onderzoek zal komen.

En we sluiten ons van harte aan bij de laatste opmerking van ds Van Tongeren.

C. V.

INGEZONDEN

Men heeft mij erop geattendeerd dat uit mijn „Ingezonden” van 24 april j.l. mogelijk zou kunnen worden afgeleid dat ik publiekelijk beschuldigingen uitspreek tegenover een bepaalde predikant van een bepaalde gemeente. Ik wil gaarne mijn leedwezen daarover betuigen en vaststellen dat dit geenszins in mijn bedoeling heeft gelegen. Een ieder die gemeend heeft uit mijn artikeltje méér te kunnen en te mogen lezen dan daarin stond, moge ik terwille van de vrede in de Kerk des Heeren dringend verzoeken zijn foutieve mening te herzien.

Den Helder.

F. van Egmond.

KERKNIEUWS

Beroepen te Nijkerk (bij accl.): drs. C. van Venetië te Wormerveer.

Aangenomen naar Souburg-Vlissingen: kand. S. Braaksma te Kampen, die bedankte voor Driesum-Wouterswoude en Ruinerwold-Koeke.

Ds. J. van Dijk. Zondag 3 mei nam Ds. J. v. Dijk in de namiddagdienst afscheid van de gemeente te Nijkerk met een preek over Ps. 90 : 16a en 17 b. De heer J. de Vries sprak namens kerkeraad en gemeente de vertrekkende predikant toe. Namens de classis Amersfoort sprak Ds. R. Zijlstra van Eemdijk. Afgevaardigden van genabuorde kerken waren aanwezig, terwijl B. en W. vertegenwoordigd waren door de beide wethouders.

Ds. P. van Gorp. Zaterdag 18 april nam de gemeente van Albany (Australië) afscheid van haar predikant Ds. P. Gorp, die het beroep naar de kerk van Oldehove heeft aangenomen en dus eerstdaags naar Nederland zal terugkeren. Verschillende sprekers betuigden Ds. van Gorp dank voor het werk, dat hij in Albany verrichtte en gaven hem hun beste wensen mee. De volgende dag, zondag 19 april, hield ds. van Gorp zijn afscheidspraak, die handelde over 1 Petr. 5 : 10, 11.

ADRESSEN :

Nijkerk. Met ingang van heden dienen alle stukken voor de kerkeraad gezonden te worden aan A. Hartog, Hogehof 58.

Beverwijk. (Praeses Ds. L. E. Oosterhoff) scriba: W. van Dijken, Rossinistraat 11, Castricum (N.-Holland).

Ruik! Proef! Ten Have vacuumkoffie is brandertij-vers! 30 min. na 't branden reeds gemalen en verpakt in veilig vacuumblik. Onbepert houdbaar, zónder aromaverlies! Bovendien verkrijgbaar in poederfijne Melitta-maling voor verrukkelijk verse filterkoffie!

TEN HAVE VACUUM KOFFIE

Verser dan zelf gemalen!

KONINKLIJKE ONDERSCHIEDINGEN

In de kring van de leden van de Geref. Kerken werden behalve Prof. Veenhof nog een drietal broeders door de Koningin tot ridder verheven. Br. T. Sikma te Nunspeet — een van de deputaten-financieel van de Theologische Hogeschool — werd ridder in de orde van Oranje-Nassau vanwege zijn reeds vijf en dertig jarig duren lidmaatschap van het bestuur der Rudolph-Stichting. Br. K. Prakken is ouderouderling van de Geref. Kerk van Velp ontving dezelfde onderscheiding als blijk van waardering voor zijn arbeid als landmeter bij het kadaster. En tenslotte werd ridder in de orde van Oranje-Nassau br. P. van Dijke, docent aan de Koninklijke Militaire Academie te Breda. Br. Van Dijke was jarenlang ouderling en is thans penningmeester van de kerk van Breda.

OUDERLINGEN CONFERENTIE

De Utrechtse Provinciale Ouderlingen Conferentie zal D.V. gehouden worden op zaterdag 30 mei 1964 in de Opstandingskerk, Royaards van den Hamkade 4, Utrecht.

Spreker is Ds. G. Hagens van Bussum.

Onderwerp: De prediking.

De vergadering vangt aan 14 uur 30.

NAAR EEN EIGEN TEHUIS

Zij wachten.

Wie?

Het meisje van 13 jaar en haar broertje van 10 jaar. Zij verblijven op een plaats, waar ze in nood verkeren. De Stichting zoekt nu al weken naar een oplossing. Alle pogingen om een pleeggezin voor hen te vinden, mislukten.

Plaatsing in een tehuis bleek tot heden eveneens niet mogelijk.

Deze kinderen zijn in nood.

Dit is de nood van de Stichting. Zij kan ze geen tehuis bieden. Toch is zij voor hen verantwoordelijk.

Ziet U hierin ook Uw eigen nood?

Ons aller verantwoordelijkheid?

Wij zoeken

voor deze kinderen het liefst een plaats in een eenvoudig, liefdevol gezin in het midden of oosten van het land. De voorkeur gaat hierbij uit naar het platteland.

Kunt U ons helpen?

Nee? Omdat U geen plaats hebt?

Ja! Door spontaan mee te doen aan deze actie voor een eigen tehuis. U bereidt daarmee een plaats voor die jongens en meisjes, die deze plaats in de toekomst nodig zullen hebben.

Uw gebed.

U weet het: het wachten is op de bouwvergunning. We wachten nu al maanden. We worden ongeduldig. Kunnen we dan niets doen? Er wordt wat gedaan. Er wordt thans gewerkt op hoog niveau. Of er wat bereikt zal worden? Dit is mede afhankelijk van ons allen. Want ook hieraan kunt U Uw medewerking verlenen. Hoe? Met Uw gebed! Of de Here de harten van hen, die over het afgeven van de bouwvergunning hebben te beslissen, wil neigen.

Stenen en pannen.

Ze werden de afgelopen veertien dagen weer aangesjouwd. Hier volgen ze. „Weer een paar stenen voor het eigen tehuis. Hopenlijk kan het spoedig onder de pannen komen, voor het weer 4% duurder wordt.” f 10,—.

„Een kleine bijdrage voor de goede voortgang van Uw werk, dat ook het mijne is, in het gebed.” f 10,—.

De mannenver. „Dr. M. B. van 't Veer” te Den Helder stuurt f 10,— „Overgehouden buskosten naar de jaarvergadering te Breezand”. Die avond is er in Breezand een collecte gehouden, welke f 65,36 opbracht.

De kerk van Rotterdam-Charlois hield een gemeentevergadering, waarop gesproken werd over het werk van de Stichting. Deze avond resulteerde in een gezamenlijke bijdrage van f 138,—. Het resultaat van de ouderavond van de Gereformeerde Schoolvereniging Enschede-Noord was f 71,20.

Vanuit Oostenrijk— Netten Tirol — werden 150 Oostenr. shillingen ontvangen. Bij inwisseling werd het f 20,85. Het is ons een groot genoegen weer eens een „buitenlandse” in de actie te mogen ontmoeten. Ze zijn ons bijzonder welkom. Doch ook anderen.

Tot hen behoort zeker Rika. Al enkele malen stuurde zij een zwaar-wegend pakje. Ook ditmaal was het weer gevuld met 150 stuivers. Haar moeder heeft ons in een gezellige brief onthult, op welke wijze Rika aan de stuivers weet te komen. Ze schrijft verder: „Wat Rika doet is werken voor de kerk”. Wij stemmen hiermee van harte in.

Er is meer.

„Gif t.g.v. de geboorte van Job — ons 7e kind.” f 77,77. Er werd nog een Job geboren; zijn ouders stuurden f 10,—.

De K.V. en M.V. te Lisse verrasten ons met f 22,25. Hebben jullie een fijne jaarvergadering gehad?

Een bruiloft f 20,— en nog een van f 20,18. Via de kerk van Vleuten en De Meern f 50,— en via de N.C.R.V. te Wageningen f 1,—. Een „gezamenlijke gift” van f 27,50.

We moeten nu stoppen. Er zijn nog meer stenen en pannen opgestapeld.

Doet U ook mee?

Verantwoording:

Op 31 maart 1964 was het bouw-
fonds groot f 568.087,16
In totaal ontvangen over de laatste
14 dagen „ 1.884,47

Totaal per 1 mei 1964 .. f 569.971,63

Bijdragen op postrekening nr. 52325 t.n.v. Stichting Gereformeerde Kinderbescherming, Beatrixlaan 37, Ede.

RECTIFICATIE

NAAR EEN EIGEN TEHUIS

Op 31 maart 1964 was het bouw-
fonds groot f 564.711,14
In totaal ontvangen over de laatste
14 dagen „ 1.884,47

Er was opgegeven:

Op 31 maart 1964 was het bouw-
fonds groot f 568.087,16
In totaal ontvangen over de laatste
14 dagen „ 1.884,47

Totaal per 1 mei 1964: f 569.971,63

Drukkerij Steenbergen

ZEIST - TELEFOON 03404 - 12452

Periodieken

Boekwerken

Handeldrukwerk